

STANISŁAW SORYS

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Słowo wprowadzające

Procesy globalizacji obejmują cztery rodzaje zjawisk. Dotyczą one sfery gospodarki, polityki, komunikacji i kultury. Rozwój sieci komunikacyjnej sprzyja likwidacji podziałów międzypaństwowych, a jej wzrost jest wynikiem postępu technicznego i potrzeb społecznych w zakresie dostępu do informacji. Znaczenie komunikacji permanentnie wzrasta. Z jednej strony przyczynia się ona do osłabienia barier językowych, rasowych, religijnych i łagodzenia konfliktów religijnych, z drugiej zaś wywołuje i umacnia antagonizmy o charakterze cywilizacyjnym, społecznym lub religijnym. W wyniku powszechnego oddziaływania informacji następuje nie tylko przekazywanie, lecz także kreowanie (wraz z przemieszczaniem się) nowych wartości i elementów kultury.

W wyniku globalizacji wyraźnie zaznacza się zjawisko uniwersalizacji kulturowej – zarówno w sensie duchowym, jak i materialnym – w takich obszarach jak język, wartości, obyczaje czy religia. Niewątpliwie do globalizacji w sferze wartości kultury przyczynia się nowoczesność życia, która jest postrzegana jako jej podstawa i zarazem warunek. Globalizacja uznawana jest za zjawisko ekspansywne, nieprzewidywalne, a niekiedy nawet przypadkowe. Społeczeństwo globalne jest w stanie permanentnej zmiany, cechuje się zmienną dynamiką, brakiem planowania przebiegu zmian.

Oprócz pozytywnych efektów procesów globalizacyjnych, związanych z przepływami kapitału, wykorzystywaniem nowoczesnych technologii w przemyśle czy wszechstronnym wykorzystywaniem IT w gospodarce, należy zauważyć również te skutki, które mają destrukcyjny wpływ w przestrzeni społecznej – zarówno na poziomie światowym, jak i państwowym. Jeśli

na poziomie światowym przejawiają się one głównie w postaci braku ładu światowego czy różnych typach rywalizacji, to na poziomie państw mają bardziej zróżnicowany, a czasami nawet destrukcyjny charakter. Często destrukcja jest wynikiem olbrzymich różnic dochodowych, załamania lub ciągłych zmian na rynku pracy, minimalizacji podaży dóbr publicznych, sztucznego kreowaniem popytu czy celowego manipulowania słowem.

Dzisiejsza rzeczywistość charakteryzuje się niesamowitą złożonością i różnorodnością, a postęp technologiczny, gospodarczy i społeczny generuje zmiany jakości naszego życia. Coraz częściej padają pytania dotyczące wpływu tych narzędzi i technik komunikacyjnych na zmiany i relacje społeczne naszego społeczeństwa. Nieocenzurowany dostęp do informacji staje się z jednej strony miejscem kreowania nowoczesnego społeczeństwa opartego na wiedzy, a z drugiej stanowi zagrożenie. Dlatego warto prześledzić wybrane cykle koniunkturalne zachodzące w naszej cywilizacji, a jednocześnie przeanalizować czynniki sprawcze tych zmian, aby spróbować zrozumieć przemiany zachowań społecznych i trafnie je zinterpretować.

W rozdziałach podjęto ważny i aktualny problem komunikacji interpersonalnej oraz zmian społecznych wynikających z procesów destrukcyjnych a będących narzędziami pomocnymi w kreowaniu i wymuszaniu oczekiwanych efektów społecznych. To efekt współpracy naukowców i doktorantów Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Instytutu Teologicznego św. Józefa Bilczewskiego, Studium Franciszkańskiego w Krakowie i Małopolskiej Uczelni Państwowej imienia rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu.

Mamy nadzieję, że zamieszczone tu analizy, rozważania i studia pomogą czytelnikom lepiej zrozumieć niniejsze procesy i zjawiska po to, by wypracować mechanizmy dążące do przywrócenia harmonii w relacjach społecznych.

Dziękujemy wszystkim osobom mającym wkład w przygotowanie niniejszego opracowania, szczególnie zespołowi redakcyjnemu i władzom uczelni za wsparcie niniejszego wydania.